

EUROOPA KOHTU OTSUS

18. märts 1980*

[...]

Kohtuasjas 52/79,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal correctionnel de Liège'i (Belgia) esitatud taotlus, millega soovitakse nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Procureur du Roi (süüdistaja)

ja

Marc J. V. C. Debauve, Liège,

Paul H. A. G. Denuit, Grez-Doiceau,

Henri J. Ph. M. Lohest, Liège,

SA Coditel, Liège,

Association liégeoise d'électricité (ALE), Liège,

tsiviilhagejad:

Fédération nationale du mouvement coopératif féminin ASBL, , Brüssel,

Fédération belge des coopératives (FEBECOOP) ASBL, Brüssel,

Vie féminine ASBL, Brüssel,

Radio-télévision belge de la Communauté française (RTBF), Brüssel,

Françoise Vander Bemden jt,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 59 ja 60 tõlgendamise kohta,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O’Keeffe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

kohtujurist: J.-P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Oma 23. veebruari 1979. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. aprillil 1979, esitas Tribunal correctionnel de Liège EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kaks eelotsuse küsimust asutamislepingu artiklite 59 ja 60 tõlgendamiseks seoses teatud probleemidega, mis puudutavad kommertsreklaamide edastamist kaabeltelevisioonivõrgus.

2. Need küsimused tõusetusid Liège’i tribunal de police’s algatatud kriminaalmenetluses kolme isiku vastu, keda süüdistati kommertsreklaamadena käsitletavate televisioonisaadete edastamise keelu rikkumises; samuti puudutab see kohtuasi kahte Belgia äriühingut, mis kannavad tsiviilõiguslikku vastutust kolme süüdistatava eest, kes neis äriühingutes töötavad. Kriminaalmenetlus algatati kolme tarbijaid ja kultuurihuve esindava ühingu ning teatud füüsiliste isikute algatusel, kes sekkusid tribunal de police’s algatatud kriminaalmenetlusesse tsiviilhagejatena. Kui tribunal de police süüdistatavad isikud ja tsiviilõiguslikku vastutust kandvad äriühingud õigeks mõistis, esitasid nimetatud kolm ühingut ja teatud teised tsiviilhagejad ning süüdistaja apellatsioonkaebuse tribunal correctionnel’ile.

3. Kohtuasja materjalidest ilmneb, kaks kõnealust äriühingut osutavad Belgia ametiasutuse loal kaabelleviteenust, mis hõlmab üht osa Belgiast. Abonentidele kuuluvad televiisorid ühendatakse kaabli abil ühisantennisüsteemiga, mis tänu teatud tehnilistele omadustele võimaldab võtta vastu Belgia saateid, aga ka mõningaid välismaiseid saateid, mida abonentidel ei ole alati võimalik eraantennidega vastu võtta. Lisaks parandab ühisantenn abonentide poolt vastu võetava pildi ja heli kvaliteeti.

4. Kohtumenetlus on seotud Belgiast väljaspool asuvate ringhäälingujaamade kaudu saadete edastamisega Belgia territooriumile Belgias loodud kaabellevivõrgu abil, niivõrd

kui need saated sisaldavad kommertsreklaamidena käsitletavaid materjale. Belgia õigusaktid keelavad riigisisestel raadio- ja teleringhäälinguorganisatsioonidel, millel on seaduslik ringhäälingumonopol, teha kommertsreklaamidena käsitletavaid saateid. Kaabeltelevisiooni osas keelab 24. detsembri 1966. aasta kuningliku määruse (*Moniteur belge*, 24.1.1967) artikkel 21 ka kommertsreklaamidena käsitletavate saadete edastamise.

5. Eelotsusetaotluses tõdetakse, et praktikas on kaabelleviteenuse osutajad seda keeldu eiranud ja välismaiseid saateid edastanud koos reklaamidega. Belgia valitsus on sellist tegevust lubanud, määramata ühtki karistust ja tühistamata ühtki tegevusluba. Samuti nenditakse eelotsusetaotluses, et väga paljudel Belgia televaatajatel on võimalik välismaiseid saateid vastu võtta ka kaabellevivõrgu operaatorite loodud edastussüsteemide abita.

6. Tribunal correctionnel on sõnastanud oma küsimused asutamislepingu 59 ja 60 tõlgendamise kohta nendest faktilistest asjaoludest lähtuvalt. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on arvamusel, et kõnealuse keelu kohaldamine võib mõjutada teenuste osutamise vabadust ühenduse tasandil. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul saavad välismaised ringhäälinguorganisatsioonid märkimisväärse osa oma tuludest reklaamiandjate poolt nende kaudu edastatud reklaamidest ja seega võiks reklaamide väljalõikamine Belgias sundida reklaamiandjaid reklaamimisest loobuma või reklaamimist piirama. Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et nimetatud keelu kohaldamine piiraks naaberriikides asuvate reklaamiandjate, olgu nendeks müügi- või tootmisettevõtted, turuosa Belgias, kuhu nad seni on oma reklaamid suunanud ja kus nad on oma teenuseid pakkunud.

7. Tribunal correctionnel on esitanud järgmised küsimused:

“1. Kas Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas 155/73 Sacchi 30. aprillil 1974 tehtud otsust arvestades tuleb Rooma lepingu artiklit 59 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kõik siseriiklikud õigusnormid, mis keelavad reklaamide edastamise kaabelleviteenuse osutajate poolt, ehkki nende reklaamide vastuvõtmine on võimalik ja seaduslik välismaiste ringhäälinguajaamade nähtavuspiirkondades, pidades eriti silmas järgmist:

a) sellised õigusnormid kujutaksid endast välismaiste ringhäälinguajaamade diskrimineerimist nende geograafilise asukoha alusel, kuivõrd neil oleks võimalik edastada reklaame ainult oma loomulikes nähtavuspiirkondades, rahvastikutiheduse erisuste tõttu on need piirkonnad aga reklaamimise seisukohalt väga erineva väärtusega,

b) sellised õigusnormid kujutaksid endast taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalset piirangut, kuna seda eesmärki – telereklaami keelustamist – ei saa loomulike nähtavuspiirkondade olemasolu tõttu kunagi täielikult saavutada.

2. Kas Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas 33/74 Van Binsbergen 3. detsembril 1974 tehtud otsust arvestades tuleb Rooma lepingu artikleid 59 ja 60 tõlgendada nii, et nendel artiklidel on vahetud õiguslikud tagajärjed kõikidele siseriiklikele õigusnormidele ka siis, kui nendest õigusnormidest ei tulene mingit teenust osutava isiku formaalset diskrimineerimist tema kodakondsuse või elukoha alusel (käesoleval juhul – reklaamide taasedastamise keeldu)?”

8. Enne nende küsimuste uurimist peab Euroopa Kohus vajalikuks meenutada, et on juba oma 30. aprilli 1974. aasta otsuses (kohtuasi 155/73: Sacchi, EKL 1974, lk 409) osutanud, et televisioonisignaalide, sealhulgas reklaamina käsitletavate televisioonisaadete edastamine kui niisugune kuulub teenuste osutamist käsitlevate asutamislepingu sätete kohaldamisalasse. Ei ole mingit põhjust käsitleda selliste saadete edastamist kaabeltelevisiooni kaudu kuidagi teisiti.

9. Samas tuleb aga märkida, et teenuste osutamise vabadust käsitlevaid asutamislepingu sätteid ei saa kohaldada tegevusele, mille põhielemendid piirduvad ühe liikmesriigi territooriumiga. Kas käesoleval juhul on tegemist taolise tegevusega, sõltub tuvastatud faktidest, mille uurimine on siseriikliku kohtu ülesanne. Tribunal correctionnel on seisukohal, et antud vaidluse asjaolusid arvestades on kohtumenetluse algatamise põhjuseks olnud teenuste näol tegevusega, mille suhtes tuleb kohaldada teenuste osutamist käsitlevaid asutamislepingu sätteid, ja et Euroopa Kohtule esitatud küsimusi tulekski käsitleda sellest seisukohast lähtuvalt.

10. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu keskne küsimus seisneb selles, et kas asutamislepingu artikleid 59 ja 90 tuleb tõlgendada nii, et nendega on keelatud igasugused siseriiklikud õigusnormid, millega tõkestatakse reklaamide edastamist kaabeltelevisioonivõrgus, ehkki neis õigusnormides ei tehta mingit vahet reklaamide päritolu, teenuse osutaja kodakondsuse või asukoha osas.

11. Asutamislepingu artikli 59 esimese lõigu kohaselt tuleb üleminekuperioodil ühenduse piires järk-järgult kaotada teenuste osutamise vabaduse piirangud ühenduse liikmesriikide kodanike suhtes. Nimetatud sätte kohaselt tuleb kaotada igasugune teenuste osutajate diskrimineerimine, mille aluseks on teenuse osutaja kodakondsus või asumine liikmesriigis, milleks ei ole liikmesriik, kus teenust kavatakse osutada.

12. Arvestades teatud teenuste – nagu televisioonisaadete edastamine ja taasedastamine – erilist olemust, ei saa asutamislepinguga vastuolus olevaks pidada selliseid teenuste osutajatele kehtestatud spetsiifilisi nõudeid, mille aluseks on teatud liiki tegevust reguleerivate õigusaktide kohaldamine, mis lähtuvad üldistest huvidest ning mis on kohaldatavad kõikide antud liikmesriigi territooriumil asuvate isikute ja ettevõtjate suhtes, – seda ka siis, kui teises liikmesriigis ei kohaldata seal asuva teenuste osutaja suhtes samalaadseid õigusakte.

13. Euroopa Kohtule menetluse käigus edastatud teabest nähtub, et televisiooni kaudu reklaamide edastamise suhtes kohaldatakse erinevates liikmesriikides väga erinevaid õiguslikke režiime, alates peaaegu täielikust keelust (nagu Belgias) ning enam või vähem rangeid piiranguid sisaldavatest õigusaktidest kuni laialdast kommertsalast vabadust võimaldavate süsteemideni. Arvestades, et siseriiklikke õigusakte ei ole ühtlustatud, ja pidades silmas kõnealusel valdkonnas piiravate õigusaktide kehtestamise vajadust üldiste huvidega põhjendatud kaalutlustest lähtuvalt, ei saa kõnesolevate õigusaktide kohaldamist pidada teenuste osutamise vabaduse piiramiseks tingimusel, et nendes õigusaktides käsitletakse kõiki taolisi teenuseid ühetaoliselt vaatamata nende teenuste päritolule või nende osutajate kodakondsusele või asukohale.

14. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt viidatud Belgia õigusaktides sätestatud keeluga sarnast keeldu tuleb hinnata eeltoodud seisukohtade alusel. Tuleb rõhutada, et reklaamide kaabeltelevisiooni kaudu edastamise keeldu, mis on sätestatud eespool viidatud kuninglikus määruses, ei saa käsitleda eraldiseisva meetmena. Kõikide Belgia ringhäälingualaste õigusaktide uurimisel ilmneb, et nimetatud keeld tuleneb Belgia ringhäälinguorganisatsioonidele kehtestatud kommertsreklaamide edastamise üldisest keelust. Ka eelotsusetaotluses esitatakse asjaomaseid õigusakte samal viisil, viidates, et kuninglik määrus keelab reklaamide edastamise eesmärgiga tagada vastavus riigisiseste ringhäälinguorganisatsioonide suhtes kehtestatud õigussüsteemile.

15. Kuna asjaomaseid siseriiklikke õigusakte ei ole ühtlustatud, kuulub antud liiki keeld iga liikmesriigi pädevusse üldistest huvidest lähtuvalt reguleerida, piirata või koguni keelata telereklaamide edastamist oma territooriumil. Seda järeldust ei muuda ka asjaolu, et taolised piirangud või keelud laienevad teistest liikmesriikidest pärinevatele telereklaamidele, tingimusel, et neid piiranguid või keelde kohaldatakse samadel tingimustel ka riigisiseste ringhäälinguorganisatsioonide suhtes.

16. Seega tuleb esitatud küsimusele vastata nii, et asutamislepingu artiklitega 59 ja 60 ei ole vastuolus siseriiklikud õigusaktid, mis televisioonis reklaamide edastamise keelu ühe osana sisaldavad reklaamide kaabeltelevisiooni kaudu edastamise keeldu, tingimusel, et nende õigusaktide kohaldamisel ei tehta vahet riigisiseste ja välismaiste reklaamide vahel ning neid õigusakte kohaldatakse sõltumata teenuse osutaja kodakondsusest või asukohast.

17. Küsimust, mis puudutab asutamislepingu artiklite 59 ja 60 otsekohaldatavusest tuleneda võivaid tagajärgi olukorras, kus siseriiklikud õigusaktid on nimetatud artiklite sätetega vastuolus, ei ole eeltoodud vastust arvestades vaja käsitleda.

18. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib ka, kas kaabeltelevisiooni kaudu reklaamide edastamise keeldu sisaldavad õigusaktid võivad kujutada endast taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalset meedet, kuivõrd kommertsreklaamide televisiooni kaudu edastamise keeld jääb suhteliselt mõjutuks, arvestades teatud välismaiste jaamade loomulike nähtavuspiirkondade olemasolu asjaomastes liikmesriikides.

19. Kuna televisioonisignaali edastamine kaabeltelevisiooni kaudu võimaldab saadete edastamist laiemas piirkonnas, suurendades nende leviala, ei muutu liikmesriigi poolt selle territooriumil telereklaamide edastamise suhtes kehtestatud piirangud või keelud põhjendamatuks pelgalt asjaolu tõttu, et välismaiste ringhäälingujaamade vastuvõtmine on võimalik kogu riigi territooriumil või selle teatud osades ka ilma kaabeltelevisioonisüsteemideta. Seega tuleb esitatud küsimusele vastata eitavalt.

20. Lõpuks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas reklaamide kaabeltelevisiooni kaudu edastamise keeldu sisaldavate siseriiklike õigusaktidega diskrimineeritakse välismaiseid ringhäälingujaamu tulenevalt asjaolust, et nende geograafiline asukoht võimaldab neil edastada oma saateid ainult oma loomuliku nähtavuspiirkonna piires.

21. Selle küsimusega viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus televisioonisaadete edastamise ruumilistele piirangutele, mis sõltuvad ühelt poolt maastiku ja arendatud piirkondade reljeefist ning teiselt poolt kasutatavate ringhäälingusüsteemide tehnilistest omadustest. Kahtlemata tulenevad nimetatud looduslikest ja tehnilistest teguritest televisioonisignaali vastuvõtmise erinevused, arvestades ringhäälingujaamade ja televisioonivastuvõtjate asukohtade korrelatsiooni. Samas ei saa selliseid looduslikest nähtustest tulenevaid erinevusi pidada “diskrimineerimiseks” asutamislepingu mõistes; asutamislepingus viidatud diskrimineerimise puhul on mõeldud ainult inimtegevusest ja iseäranis ametiasutuste meetmetest tulenevat erinevat kohtlemist. Lisaks tuleb tähelepanu juhtida asjaolule, et isegi kui ühendus on mõnedel juhtudel rakendanud sekkumismeetmeid, et korvata loomulikku ebavõrdsust, ei ole ühendus siiski kohustatud võtma meetmeid, et likvideerida erinevused eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud olukordades.

22. Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule vastata, et kaabeltelevisiooni kaudu reklaamide edastamise keeldu sisaldavaid siseriiklikke õigusakte ei saa pidada taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalseks meetmeks pelgalt seetõttu, et selline keeld on loomulike nähtavuspiirkondade olemasolu arvestades suhteliselt mõjutu, ega ka välismaiste ringhäälinguorganisatsioonide diskrimineerimiseks, mis on asutamislepinguga keelatud, pelgalt seetõttu, et geograafiline asukoht võimaldab sellistel ringhäälinguorganisatsioonidel oma saateid edastada ainult oma loomulikes nähtavuspiirkondades.

Kohtukulud

23. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Saksamaa valitsuse, Luksemburgi valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse, Prantsuse valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates Tribunal correctionnel de Liège'i poolt 23. veebruari 1979. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1. EMÜ asutamislepingu artiklitega 59 ja 60 ei ole vastuolus siseriiklikud õigusaktid, mis televisioonis reklaamide edastamise keelu ühe osana sisaldavad reklaamide kaabeltelevisiooni kaudu edastamise keeldu, tingimusel, et nende õigusaktide kohaldamisel ei tehta vahet riigisiseste ja välismaiste reklaamide vahel ning neid õigusakte kohaldatakse sõltumata teenuse osutaja kodakondsusest või asukohast.

2. Kaabeltelevisiooni kaudu reklaamide edastamise keeldu sisaldavaid siseriiklikke õigusakte ei saa pidada taotletava eesmärgiga võrreldes ebaproportsionaalseks meetmeks pelgalt seetõttu, et selline keeld on loomulike nähtavuspiirkondade olemasolu arvestades suhteliselt mõjutu, ega ka välismaiste

